

Sygn. akt III AUz 74/18

POSTANOWIENIE

Dnia 23 maja 2018r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Grażyna Czyżak

Sędziowie: SA Daria Stanek

SO del. Tomasz Koronowski (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 23 maja 2018r. w Gdańsku na posiedzeniu niejawnym

sprawy W. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o przeliczenie emerytury

na skutek zażalenia ubezpieczonego

na postanowienie Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 stycznia 2018r., sygn. akt VII U 76/18

postanawia:

oddalić zażalenie.

SSA Daria Stanek SSA Grażyna Czyżak SSO del. Tomasz Koronowski

Sygn. akt III AUz 74/18

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 30 stycznia 2018r. Sąd Okręgowy w Elblągu VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych odrzucił odwołanie wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 października 2017r. Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach:

Ubezpieczony W. K. w dniu 25 września 2017r. złożył wniosek o ponowne obliczenia świadczenia emerytalnego. Ubezpieczony wskazał, że wnosi o przeliczenie świadczenia z ustaleniem wskaźnika podstawy wymiaru z najkorzystniejszych lat. Do wniosku nie zostały dołączone żadne dowody.

Decyzją z dnia 25 października 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu przeliczenia emerytury.

Rozważając sprawę niniejszą należy mieć na względzie, że ubezpieczonemu przysługuje prawo do emerytury od 1 grudnia 2001r., przyznane decyzją z dnia 28 grudnia 2001r. Do ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przyjęto wówczas przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, tj. lata 1965-1968, 1973-1983 oraz 1985-1989. Wskaźnik podstawy wymiaru wyniósł 104,99% (vide: decyzja k.80 akt ubezpieczeniowych).

Wyrokiem z dnia 31 sierpnia 2010r. (sygn. akt XV 3100/09) Sąd Okręgowy w Gdańsku XV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zobowiązał Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. do przeliczenia wysokości emerytury ubezpieczonego z uwzględnieniem do stażu ubezpieczeniowego okresu zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia od 2 stycznia 1961r. do 30 września 1961r.

Następnie decyzją z 23 lipca 2009r. organ rentowy ustalił wysokość emerytury ubezpieczonego z uwzględnieniem kwot minimalnego wynagrodzenia za okres od 14 listopada 1966r. do 31 grudnia 1966r. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia tj. lat 1965-1968, 1973-1984, 1986-1989. Wskaźnik podstawy wymiaru został ustalony na 105,73%.

Odwołanie ubezpieczonego od tej decyzji, w którym kwestionował przyjęcie do podstawy wymiaru świadczenia 20 lat kalendarzowych z całego okresu zatrudnienia i wskazując, że bardziej korzystnym byłoby przyjęcie wyliczenie tej podstawy z 10 lat kalendarzowych od 1965r., żądał ustalenia wysokości zarobków w latach od 1969r. do 1972r. na podstawie zeznań świadków, zostało oddalone przez Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 5 czerwca 2012r. (sygn. akt VII U 63/11).

Decyzją z dnia 10 lipca 2015r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu ponownego przeliczenia podstawy wymiaru emerytury na podstawie kartotek zarobkowych z lat 1974-1991 wskazując, że wysokość świadczenia na podstawie kartotek płacowych z lat 1974-1991 została ustalona w decyzji z 23 lipca 2009r. Odwołanie ubezpieczonego od tej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Gdańsku z 23 sierpnia 2016r. (sygn. akt VII U 1649/15).

Kwestia zatem ustalania wysokości świadczenia emerytalnego ubezpieczonego była wielokrotnie rozważana, w tym również w zakresie ustalenia podstawy wymiaru świadczenia przy uwzględnieniu najkorzystniejszych 20 lat z całego okresu ubezpieczenia. W szczególności w toku postępowania w sprawie VII U 63/11 badana była kwestia korzystności sposobu ustalenia podstawy wymiaru świadczenia emerytalnego ubezpieczonego w kontekście zarzutu ubezpieczonego, że bardziej korzystne byłoby uwzględnienie przy ustalaniu podstawy wymiaru okresu 10 lat liczonych od 1965r.

Istotnym jest, że do wniosku o przeliczenie świadczenia ubezpieczony nie dołączył żadnych nowych dowodów. Nie powoływał się także na okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, a mogące mieć wpływ na wysokość świadczenia. Również w odwołaniu ubezpieczony nie przedstawił żadnych dowodów wskazujących na niewłaściwe ustalenie wysokości jego wynagrodzeń, a jedynie domagał się ustalenia wysokości świadczenia w oparciu o wynagrodzenia innych osób.

W ocenie Sądu Okręgowego, w sprawie niniejszej zachodzi powaga rzeczy osądzonej w rozumieniu art. 199§1 pkt 2 kpc. Zgodnie z art. 366 kpc, prawomocny wyrok sądu ma powagę rzeczy osądzonej tylko co do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia, a ponadto tylko między tymi samymi stronami, zaś rozstrzygnięcia sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych ustalają treść łączącego strony stosunku prawnego na datę zamknięcia rozprawy (art. 316§1 kpc). Należy mieć na względzie, że wyrok zapadły w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych nie ma powagi rzeczy osądzonej, jeżeli dotyczy odmowy przyznania świadczenia z ubezpieczenia społecznego, a po jego uprawomocnieniu się organ rentowy wydał nową decyzję, opartą na nowych dowodach mających wpływ na ujawnienie stanu faktycznego i jego prawidłową ocenę prawną. Wtedy wydanie nowej decyzji uprawnia ubezpieczonego do złożenia od niej odwołania i zobowiązuje sąd do sprawdzenia prawidłowości decyzji. Jednakże w przedmiotowej sprawie zaskarżona decyzja nie została wydana na podstawie nowych dowodów, mogących mieć wpływ na stan faktyczny i jego ocenę. Do wniosku o przeliczenie świadczenia ubezpieczony nie dołączył żadnych dokumentów. Nie wskazywał także na żadne inne dowody pozwalające na ustalenie wysokości jego wynagrodzeń, które nie byłyby przeprowadzone we wcześniejszych postępowaniach dotyczących ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego ubezpieczonego.

Sąd I instancji podkreślił, że wprawdzie przedmiotem sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych jest kontrola decyzji organu rentowego, ale w istocie nie tyle chodzi o samą decyzję, co o ocenę prawidłowości zamieszczonego w niej rozstrzygnięcia organu rentowego w zakresie ustalenia prawa do świadczenia z ubezpieczeń społecznych. Powaga rzeczy osądzonej dotyczy więc tych orzeczeń sądów ubezpieczeń społecznych, których podstawa faktyczna nie może ulec zmianie lub gdy odwołanie od decyzji organu rentowego zostało oddalone po stwierdzeniu niespełnienia prawnych warunków do świadczenia wymaganych przed wydaniem decyzji będącej przedmiotem postępowania sądowego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2005r., II UK 61/05, OSNP 2006 nr 23-24, poz. 371 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 14 maja 2009r., II UK 211/08, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 26 kwietnia 2006r., III AUa 3303/04).

W przedmiotowej sprawie kwestia ustalenia wysokości świadczenia emerytalnego była badana kilkakrotnie, w różnych aspektach. Przedmiotem rozpoznania były zarówno okresy ubezpieczeniowe ubezpieczeniowego, wysokość jego wynagrodzenia (w kontekście podstawy wymiaru świadczenia), jak i ustalenia najkorzystniejszych lat dla przyjęcia wskaźnika podstawy wymiaru świadczenia. W sytuacji, gdy wcześniej zapadł prawomocny wyrok sądu ubezpieczeń społecznych oddalający odwołanie ubezpieczonego od decyzji odmownej, w której organ rentowy odmówił ustalenia prawa do określonego świadczenia, zaś wnioskodawca ponownie ubiega się o to samo świadczenie w kolejnym postępowaniu odwoławczym (sądowym), to możliwe są następujące przypadki: 1) został złożony nowy wniosek o świadczenie, bez powołania się na nowe dowody lub okoliczności istniejące sprzed daty wydania decyzji oraz bez powołania się na nowe, późniejsze zdarzenia - wówczas zachodzi powaga rzeczy osądzonej w myśl art. 366 kpc; 2) w nowym wniosku ubezpieczony powołuje się na późniejsze zdarzenia, które miały miejsce po zamknięciu rozprawy w sprawie poprzedniej prawomocnie zakończonej - wówczas nie ma powagi rzeczy osądzonej, jakkolwiek ze względu na treść art. 365§1 kpc występuje związanie sądu orzekającego w aktualnym postępowaniu poprzednim wyrokiem; 3) w kolejnym wniosku ubezpieczony powołuje się na nowe okoliczności lub dowody istniejące przed datą wydania poprzedniej decyzji - wówczas zastosowanie ma 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W tym ostatnim przypadku należy w pierwszej kolejności zbadać przesłanki dopuszczalności złożenia takiego wniosku i w razie stwierdzenia ich braku organ rentowy powinien odmówić ponownego ustalenia prawa do świadczenia, także wówczas, gdy brak wpływu na świadczenie wynika ze związania wyrokiem sądu wydanym poprzednio co do tego świadczenia (art. 365§1 kpc). Jeśli organ rentowy wyda decyzję dotyczącą tej samej podstawy faktycznej i prawnej, która była objęta poprzednim wyrokiem (zwłaszcza przy braku przesłanek art. 114 ustawy o emeryturach i rentach z FUS), to w razie wniesienia odwołania od takiej decyzji zachodzi powaga rzeczy osądzonej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 marca 2012r., I UK 299/11, OSNP 2013, nr 9-10, poz.118).

W przedmiotowej sprawie ubezpieczony we wniosku o przeliczenie świadczenia nie przywołał żadnych nowych okoliczności. Decyzja organu rentowego dotyczy tej samej podstawy faktycznej i prawnej, która była przedmiotem rozpoznania w sprawach XV U 3100/09, VII U 63/11 i 1649/15. Dlatego też Sąd Okręgowy uznał, że w sprawie niniejszej występuje powaga rzeczy osądzonej, co skutkuje odrzuceniem odwołania na podstawie art. 199§1 pkt 2 kpc.

Ubezpieczony złożył zażalenie od opisanego postanowienia, domagając się przyjęcia złożonego odwołania do rozpoznania. W uzasadnieniu zażalenia ubezpieczony wskazał, że w treści odwołania powołał przeciw dwóch świadków, którzy mieli zeznać co do okoliczności ważnych w sprawie i istotnych dla wysokości jego emerytury. Przede wszystkim ci świadkowie mieli potwierdzić, że zajmując dokładnie takie same stanowiska jak skarżący i mając takie same albo bardzo zbliżone okresy pracy, otrzymują emeryturę wyższą od emerytury wnioskodawcy. W ten sposób skarżący chciał wykazać, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych traktuje ubezpieczonych nierówno. Te okoliczności są nowe i nie były poruszane w poprzedniej sprawie przed Sądem, dlatego też ubezpieczony złożył odwołanie chcąc, aby Sąd pochylił się nad tą sytuacją i ocenił czy zasadne są takie różnice. Odrzucając odwołanie, Sąd pozbawił skarżącego tej możliwości.

Organ rentowy nie ustosunkował się do zażalenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie wnioskodawcy nie zasługiwało na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z art. 199§1 pkt 2 kpc sąd odrzuca pozew, jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona. Na podstawie tego przepisu w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych odrzuceniu podlega odwołanie od decyzji organu rentowego, które pełni tu rolę pozwu. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu postanowienia z 9 czerwca 1971r. w sprawie II CZ 59/71 (OSNC 1971/12/226) wskazał, iż przepis art. 199§1 pkt 2 kpc należy interpretować w powiązaniu z art. 366 kpc, określającym granice powagi rzeczy osądzonej. Z powyższego wynika, że tożsamość roszczenia w rozumieniu art. 199§1 pkt 2 kpc zachodzi tylko wówczas, gdy identyczne są podmiot, przedmiot i podstawa sporu. Innymi słowy, o tożsamości przedmiotu sporu świadczy nie tylko tożsamość żądania, ale także stan faktyczny i prawny, jaki istniał w chwili zamknięcia rozprawy w poprzednim postępowaniu. Należy podkreślić, iż w odniesieniu do stosunków z zakresu ubezpieczenia społecznego powaga rzeczy osądzonej ma walor szczególny. Rozstrzygnięcia sądowe w sprawach z tego zakresu ustalają bowiem treść łączącego strony stosunku prawnego w chwili wyrokowania. Nowe zdarzenia zachodzące po uprawomocnieniu się orzeczenia mogą spowodować przekształcenie treści praw i obowiązków stron stosunku ubezpieczenia społecznego, gdyż nie jest wykluczone spełnienie lub upadek przesłanek materialnoprawnych prawa do świadczeń. Zasadą rządzącą tymi stosunkami jest właśnie możliwość wzruszenia ustaleń stanowiących podstawę prawomocnych orzeczeń (art. 114 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - Dz.U. z 2017r. poz. 1383 ze zmianami), także przez wydanie nowej decyzji organu rentowego. Zmiana okoliczności zawsze otwiera zatem drogę do ponownego rozpoznania sprawy (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 8 lipca 2005r. I UK 11/05, OSNP 2006/5-6/98).

Przedmiotem niniejszej sprawy jest decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 25 października 2017r., odmawiająca wnioskodawcy prawa do przeliczenia emerytury. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd I Instancji trafnie uznał, iż w niniejszej sprawie wnioskodawca domaga się powtórnego rozpoznania tego samego żądania. Jego roszczenie o przeliczenie emerytury zostało już bowiem prawomocnie rozpoznane przywołanymi wyżej wyrokami, z uwzględnieniem oczekiwanego przez ubezpieczonego najkorzystniejszego wariantu ustalenia wskaźnika wysokości wymiaru świadczenia, który mógłby wynikać z dowodów pozostających w dyspozycji organu rentowego w dacie wydawania zaskarżonej decyzji. Ubezpieczony, składając wniosek z dnia 21 września 2017r. (k.415 akt ZUS) o przeliczenie emerytury, ponownie domagał się uwzględnienia „najkorzystniejszych lat”, jednak nie wskazał żadnych nowych dowodów lub okoliczności, które mogłyby uzasadniać ponowne rozpoznanie sprawy. Tym samym, w sprawach zachodzi tożsamość zarówno stron jak i przedmiotu postępowania. Wprawdzie w odwołaniu skarżący wniósł o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków, którzy w poprzednich sprawach nie składali zeznań, jednak ten wniosek dowodowy nie może wpłynąć na ocenę prawidłowości zaskarżonych decyzji i postanowienia, gdyż nie został on ujęty we wniosku o przeliczenie świadczenia. W tej kwestii trzeba przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem postępowanie prowadzone wskutek odwołania od decyzji organu rentowego ma charakter kontrolny, co oznacza, że jego wynikiem ma być ocena, czy zaskarżona decyzja odpowiada prawu przy uwzględnieniu stanu faktycznego i prawnego istniejącego w chwili wydania decyzji, a więc w chwili oceny prawa do świadczenia przez organ rentowy (tak np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2014r. w sprawie II UK 11/14, LEX nr 1545033). Przy rozpoznawaniu przez organ rentowy wniosku ubezpieczonego o ponowne ustalenie wysokości świadczenia elementem uwzględnianego przez ten organ stanu faktycznego sprawy musi być także to, czy ujęto we wniosku nowe okoliczności lub dowody w rozumieniu art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej. Przedstawienia tego rodzaju nowych okoliczności lub dowodów bezspornie zabrakło we wniosku ubezpieczonego z dnia 21 września 2017r. W konsekwencji za trafne uznać należy stanowisko Sądu I instancji, iż w niniejszej sprawie zachodzi przeszkoda procesowa w postaci powagi rzeczy osądzonej. Prawidłowo zatem Sąd Okręgowy odrzucił odwołanie wnioskodawcy.

Należy zaznaczyć, że odrzucenie odwołania nie wyklucza możliwości złożenia przez ubezpieczonego kolejnego wniosku o przeliczenie świadczenia, w którym skarżący wnieśnie o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków, co pozwoli na merytoryczną ocenę żądania ubezpieczonego.

Mając na względzie powyższe, na zasadzie art. 397§2 kpc w związku z art. 385 kpc Sąd Apelacyjny oddalił zażalenie.

SSA Daria Stanek SSA Grażyna Czyżak SSO del. Tomasz Koronowski